

स्पर्धा परीक्षा

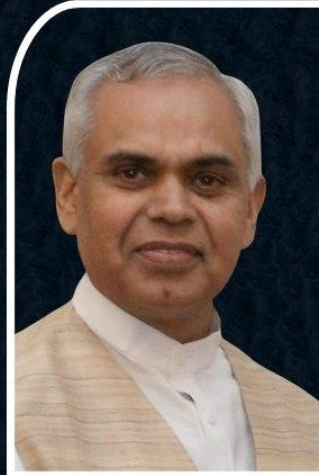
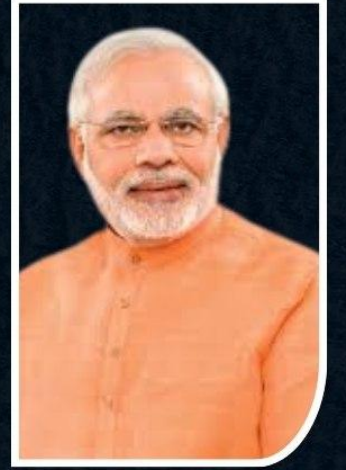
चालू घडामोडी

(Special - Group B & C)

सप्टेंबर - २०२५ (मासिक)

महत्वाचे मुद्दे

- राष्ट्रीय
- विधेयक
- महत्वाच्या नियुक्त्या
- पोर्टल
- योजना सारांश
- महत्वाचे वन लाईनर
- महाराष्ट्र विशेष
- खेळ



स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन केंद्र

संचालक - सुरेश नारायण कुंभार



@mpscshorts



+917720039454



www.mpscshort.in

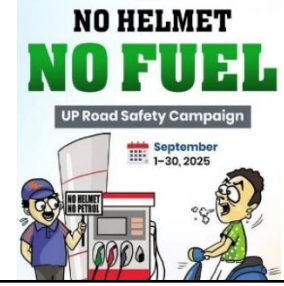


चालू घडामोडी – सप्टेंबर (मासिक)

- सर्वोच्च न्यायालयाच्या निर्देशानंतर भटक्या कुत्र्यावर मार्गदर्शक तत्वे जारी करणारे देशातील पहिले राज्य **राजस्थान** बनले आहे.
- **मिझोरम** राज्याच्या विधानसभेने भिक्षा मागण्यावर बंदी घालणारे विधेयक मंजूर केले आहे.

1 सप्टेंबर 2025 पासून उत्तर प्रदेश राज्यात

"नो हेल्मेट नो इंधन" रस्ता सुरक्षा मोहीम आयोजित केली.



- आंतरराष्ट्रीय सायबर फसवणूक करणाऱ्या टोळीच्या प्रमुखाला अटक करण्यासाठी केंद्रीय अन्वेषण विभागाने **ऑपरेशन चक्र** कारवाई सुरू केली.
- अखिल भारतीय वक्ता परिषद 2025 चे आयोजन **नवी दिल्ली** येथे करण्यात आले होते.

- २०२५ चा रॅमन मॅगसेसे पुरस्कार फाउंडेशन

"टू एज्युकेट गर्ल्स ग्लोबल" या भारतीय संस्थेला जाहीर झाला आहे.



“नंदादेवी कन्या योजना” - उत्तराखंड

नंदादेवी कन्या योजना ही उत्तराखंड सरकारची **मुलींसाठी आर्थिक सहाय्य योजना** असून मुलीच्या जन्मावेळी आणि 12वी उत्तीर्ण झाल्यावर टप्प्याटप्प्याने अनुदान देऊन शिक्षण आणि संगोपनाला प्रोत्साहन देणे हा उद्देश आहे. ही योजना महिला सशक्तीकरण व बाल विकास विभाग, उत्तराखंड मार्फत राबवली जाते.

- राज्यातील पात्र मुलींसाठी दोन टप्प्यांत आर्थिक मदत देणारी योजना; सामाजिक भेदभाव कमी करणे, बालविवाह टाळणे आणि शिक्षण टिकवणे हे ध्येय.
- अंमलबजावणी जिल्हा प्रशासन/सीडीपीओ कार्यालये व ऑनलाईन पोर्टलच्या माध्यमातून.



"लाडो लक्ष्मी योजना"

लाडो लक्ष्मी योजना ही हरियाणा सरकारची 'दीनदयाल लाडो लक्ष्मी योजना' असून पात्र महिलांना प्रतिमाह ₹2100 थेट DBT मार्गे आर्थिक सहाय्य देण्याची तरतूद आहे. या योजनेची नोंदणी 25 सप्टेंबर 2025 पासून सुरू असून पहिली रक्कम 1 नोव्हेंबर 2025 पासून जमा होण्याचे उद्दिष्ट आहे.

सारांश

- उद्देश: महिलांचे आर्थिक सक्षमीकरण व सामाजिक सुरक्षा वाढवणे.
- देय रक्कम: प्रति महिना ₹2100 थेट बँक खात्यात.
- अंमलबजावणी: सामाजिक न्याय, अधिकारिता व SEWA विभाग, हरियाणा.



- ई गव्हर्नर्स सुधारणा कार्यक्रमात राज्यात प्रथम क्रमांक पुणे महापालिकेचा आला आहे.
- भारत सरकारने आदिवासी भाषांसाठी सुरू केलेल्या ए-आय आधारित भाषांतर मॉडेल चे नाव Aadi Vaani असे आहे.

राज्य ऊर्जा दक्षता निर्देशांक - 2024

राज्य ऊर्जा दक्षता निर्देशांक 2024 हा विद्युत मंत्रालयाच्या ब्युरो ऑफ एनर्जी एफिशियन्सीने AEEEच्या सहकार्याने प्रसिद्ध केलेला सहावा आवृत्तीचा अहवाल असून, गटानुसार अव्वल कामगिरी करणाऱ्या राज्यांमध्ये 1) महाराष्ट्र, 2) आंध्र प्रदेश, 3) आसाम आणि 4) त्रिपुरा अग्रस्थानी आहेत. या निर्देशांकात 36 राज्ये/केंद्रशासित प्रदेशांची FY 2023-24 मधील ऊर्जा कार्यक्षमतेची अंमलबजावणी-आधारित कामगिरी 66 निर्देशकांवर सात क्षेत्रांत मोजली जाते

- जागतिक पर्यटन फेस्टिवल 2025 साठी भारतातील जयपूर शहराची निवड करण्यात आली.
- अलिकडेच झालेल्या सायपन इंटरनॅशनल 2025 चा किताब तान्या हेमंत यांनी जिंकला आहे.
- राष्ट्रीय वार्षिक अहवाल आणि महिला सुरक्षेवरील निर्देशांक (NAARI) 2025 नुसार भारतातील महिलांसाठी सर्वात सुरक्षित शहर कोहिमा आहे.
- रशियाने 2036 पर्यंत व्हेनेरा-डी मोहीम शुक्र ग्रहावर पाठवण्याची घोषणा केली आहे.
- अलीकडेच राजस्थान राज्यात ऑपरेशन संस्कार राबविण्यात आलेले आहे.
- मिस टीन इंटरनॅशनल 2025 ची विजेती लोरेना रुइझ (देश - स्पेन) ठरली आहे. (मिस टीन इंटरनॅशनल 2025 स्पर्धेचे आयोजन राजस्थान येथे करण्यात आले होते.)



■ FDI गुंतवणूक

भारतामध्ये FDI गुंतवणुकीत पहिल्या क्रमांकावर महाराष्ट्र राज्य आहे, आणि ताच्या DPIIT/PIB आकडेवारीनुसार FY 2024-25 मध्ये एकूण FDI पैकी सुमारे 39% हिस्सा महाराष्ट्राचा आहे. 2023-24 सालापासून आणि FY25 च्या पहिल्या तिमाहीतही महाराष्ट्राने FDI आकर्षणात अव्वल स्थान कायम राखले आहे

महाराष्ट्रातील औद्योगिक पायाभूत सुविधा, मोठा बाजार, कुशल मनुष्यबळ आणि गुंतवणूक-सुलभ धोरणे यामुळे FDI साठी हे राज्य सर्वाधिक पसंतीचे राहिले आहे. मुंबई-पुणे यांसारखी मोठी औद्योगिक/वित्तीय केंद्रे आणि राज्याचा सततचा गुंतवणूक प्रवाह FY25 मध्येही वरचा कल दर्शवतात. राष्ट्रीय पातळीवर FDI स्रोत आणि प्रवाह वाढत असताना महाराष्ट्राची ऐतिहासिक आघाडी कायम राहिल्याचे एकत्रित आकडेवारी सूचित करते.

इतर अव्वल राज्ये

राज्य	FY 2024-25 मधील हिस्सा/स्थान
महाराष्ट्र	39% आणि पहिला क्रमांक
कर्नाटक	13% आणि दुसरा क्रमांक
दिल्ली	12% आणि तिसरा क्रमांक



- नुकतेच महाराष्ट्रात रो-रो फेरी सेवा **मुंबई ते कोकण** दरम्यान सुरू करण्यात आली.
- सध्या चर्चेत असलेले Dongfeng-5c हे **चीन** देशाचे क्षेपणास्त्र आहे.
- अलीकडेच **उत्तराखंड** राज्य सरकारने अग्निविवरांसाठी सरकारी नोकरीत 10% आरक्षण दिले आहे.
- आरोग्यपंचा (ट्रायकोपस इलेक्ट्रॉनिक्स) या औषधी वनस्पतीचा शोध लावणारे **कुट्टीमथन** कानी यांचे निधन झाले ते **केरळ** राज्यातील होते.
- टेस्ला कारचे भारतातील पहिले ग्राहक **प्रताप सरनाईक** ठरले आहेत.
- नुकतेच प्रकाशित झालेल्या "ऑपरेशन सिंदूर" या पुस्तकाचे लेखक रिटायर्ड लेफ्टिनेंट जनरल **केजेएस ढिल्लन** आहेत (या पुस्तकाचे प्रकाशन लष्कर प्रमुख **उपेंद्र द्विवेदी** यांच्या हस्ते करण्यात आले.)
- अलीकडेच **रशिया** देशाच्या शास्त्रज्ञांनी कर्करोगाची लस तयार केली आहे.



डोनाल्ड ट्रम्प यांनी अमेरिकेच्या संरक्षण मंत्रालयाचे नाव बदलून "युद्ध मंत्रालय" केले आहे.

- नुकताच **कर्नाटक** राज्य सरकारने बॅलेट पेपरवर मतदान करण्याचा निर्णय घेतला आहे.
- ज्येष्ठ नागरिकांसाठी आयोग स्थापन करणारे भारतातील पहिले राज्य **केरळ** ठरले आहे.
- एकात्मिक उष्णता आणि शीतकरण कृती योजना सुरू करणारे पहिले भारतीय शहर **भुवनेश्वर** बनले आहे.
- छत्तीसगड-तेलंगणा सीमेवरील करेगुट्टा टेकडीवर राबवण्यात आलेल्या सर्वात मोठ्या नक्षलविरोधी मोहिमेचे नाव **Operation Black Forest** आहे.
- नुकतेच भारताचे 15 वे उपराष्ट्रपती **सी.पी. राधाकृष्णण** बनले आहेत. सी.पी. राधाकृष्णण हे महाराष्ट्र राज्याचे राज्यपाल होते.



- मध्ये १० लाख पेक्षा कमी लोकसंख्या असलेल्या शहरांच्या गटात **अमरावती**, महाराष्ट्र शहराने देशात पहिला क्रमांक पटकावला आहे.
- स्वच्छ वायू सर्वेक्षण २०२५ मध्ये १० लाख पेक्षा जास्त लोकसंख्या असलेल्या शहरांच्या गटात **इंदोर**, **मध्य प्रदेश** शहराने देशात पहिला क्रमांक पटकावला आहे.
- महाराष्ट्राचे राज्यपाल सी.पी.राधाकृष्णण यांच्या राजीनाम्यानंतर महाराष्ट्राच्या राज्यपाल पदाची अतिरिक्त जबाबदारी **आचार्य देवव्रत** यांना देण्यात आली आहे. (त्या अगोदर आचार्य देवव्रत हे गुजरात
- राज्याचे राज्यपाल म्हणून कार्यरत होते.)
- सध्या चर्चेत असलेले MQ-28A घोष्ट बॅट मिलिटरी ड्रोन **ऑस्ट्रेलिया** देशाने विकसित केलेले आहे.
- ULLAAS कार्यक्रमांतर्गत **हिमाचल प्रदेश** राज्य भारतातील चौथे पूर्ण साक्षर राज्य बनले आहे.



स्वच्छ वायू सर्वेक्षण - २०२५



स्वच्छ वायू सर्वेक्षण 2025 हे पर्यावरण, वन आणि हवामान बदल मंत्रालयाने (MoEFCC) राष्ट्रीय स्वच्छ हवा कार्यक्रमांतर्गत 130 शहरांचे स्वच्छ हवा उपाय व PM घटकांवरील परिणाम मोजणारे वार्षिक मूल्यांकन असून 9 सप्टेंबर 2025 रोजी अखिल शहरांना सन्मानित करण्यात आले आहे. या वर्षी श्रेणीनुसार विजेते असे आहेत: 10 लाखांहून अधिक लोकसंख्या—इंदौर; 3-10 लाख—अमरावती; 3 लाखांखाली—देवास, संबंधित दुसरे-तिसरे क्रमांक जबलपूर, आग्रा/सूरत; झांसी/मुरादाबाद, अलवर; पर्वाणू अंगुल यांना मिळाले आहेत.

ही रँकिंग **NCAP** अंतर्गत दरवर्षी केली जाते ज्यातून शहरांमध्ये स्वच्छ हवा उपायांत आरोग्यदायी स्पर्धा, जलद अंमलबजावणी आणि मोजता येण्याजोगे परिणाम साधण्यावर भर दिला जातो. Swachh Vayu Sarvekshan हे बहुपातळी पडताळणीसह कठोर मूल्यांकन असून शहरांची निवड व गुणांकन NCAP च्या मानक प्रक्रियेप्रमाणे केले जाते.

श्रेणी व विजेते

श्रेणी	क्रमांक	शहर
>10 लाख लोकसंख्या	1	इंदौर
	2	जबलपूर
	3	आग्रा व सूरत (संयुक्त)
3-10 लाख लोकसंख्या	1	अमरावती
	2	झांसी व मुरादाबाद (संयुक्त)
	3	अलवर
<3 लाख लोकसंख्या	1	देवास
	2	पर्वाणू
	3	अंगुल



■ पद्धत व निर्देशक

शहरांचे गुणांकन रस्तेधूळ नियंत्रण, नगरघनकचरा व जैवइंधन जळण नियंत्रण, वाहन व उद्योग प्रदूषण नियंत्रण, बांधकाम-विध्वंस कचऱ्याचे व्यवस्थापन, जनजागृती/IEC उपक्रम आणि PM पातळ्यांतील सुधारणे अशा सुमारे आठ प्रमुख निर्देशकांवर होते. सर्वेक्षणाचा उद्देश केवळ धोरणांऐवजी प्रत्यक्ष अॅक्शन-आधारित उपाय, प्रकल्प परिणाम आणि कणीय पदार्थांतील मोजमापयोग्य घट सादर करणे हा आहे.

■ महत्त्वाचे निष्कर्ष

या वर्षी 130 NCAP शहरांपैकी 11 उत्कृष्ट कामगिरी करणाऱ्या शहरांना स्वच्छ वायू सर्वेक्षण पुरस्कार देण्यात आले. मिलियन-प्लस श्रेणीत इंदौर प्रथम, जबलपूर द्वितीय तर आग्रा आणि सूरत संयुक्त तृतीय ठरले. 3-10 लाख श्रेणीत अमरावतीने अव्वल स्थान मिळवले, तर झांसी व मुरादाबाद संयुक्त दुसरे आणि अलवर तिसरे राहिले. <3 लाख श्रेणीत देवास, पर्वाणू आणि अंगुल अनुक्रमे पहिला, दुसरा व तिसरा क्रमांकावर राहिले.

■ महाराष्ट्र संदर्भ

महाराष्ट्रातील **अमरावतीने** 3-10 लाख लोकसंख्या श्रेणीत पहिला क्रमांक पटकावत 200 पैकी **200 गुणांची** कामगिरी नोंदवली. मिलियन-प्लस यादीत नवी मुंबई चौथ्या क्रमांकावर, तर पुणे आणि नागपूर दहाव्या क्रमांकावर पोहोचल्याचे अहवाल दर्शवतात.

■ कार्यक्रम व पार्श्वभूमी

स्वच्छ वायू सर्वेक्षण 2025 चे पुरस्कार समारंभ MoEFCC तर्फे 9 सप्टेंबर 2025 रोजी पार पडले आणि 130 शहरांमध्ये स्वच्छ हवा व हरित पायाभूत सुविधांसाठी मोठ्या प्रमाणावर संसाधनांचे संmobilization अधोरेखित करण्यात आले. हा उपक्रम NCAP चा भाग असून मंत्रालयाने शहरांच्या प्रदूषण घट लक्ष्यांवर परिणामकारक कृतीला चालना देण्यासाठी ही वार्षिक स्पर्धात्मक रँकिंग सुरू ठेवली आहे.

2025 वर्ल्ड “युथ क्रॅम्बल चॅम्पियनशिप (WYSC)”
जिंकणारा पहिला भारतीय
माधव गोपाळ कामथ ठरला आहे.



- पंजाब, हिमाचल प्रदेश आणि जम्मू-काश्मीरमध्ये पुरामध्ये अडकलेल्या लोकांना वाचवण्यासाठी भारतीय सैन्याने **ऑपरेशन राहत** ऑपरेशन सुरू केले आहे.
- **"ज्ञान भारतम"** आंतरराष्ट्रीय संमेलन 2025 च्या आयोजन नवी दिल्ली येथे करण्यात आले आहे.
- जागतिक व्यवसाय नेतृत्वासाठी 2025 चा कॅमल इंटरनॅशनल अवार्ड **युनुस अहमद** यांना मिळाला.
- भारतीय नौदलासाठी पहिली स्वदेशी 3D सर्व्हिलन्स रडार सिस्टम टाटा एडवांस्ड सिस्टम लिमिटेड (**TASL**) कंपनीने निर्मित केली आहे.
- **केरळ** राज्य देशातील पहिले महिला टुरिस्ट फ्रेंडली राज्य बनणार आहे.

■ अखिल भारतीय - मराठी साहित्य संमेलन

99 वे अखिल भारतीय मराठी साहित्य संमेलन **सातारा** येथे आयोजित होणार असून अध्यक्ष म्हणून **विश्वास पाटील** यांची निवड झाली आहे; हे संमेलन छत्रपती शाहू स्टेडियममध्ये होण्याची तयारी सुरू असून तब्बल 32 वर्षांनंतर साताराला हा मान मिळाला आहे. उपलब्ध अधिकृत/सार्वजनिक माहितीनुसार मुख्य कार्यक्रम जानेवारी 2026 मध्ये घेण्याची रूपरेषा तयार करण्यात आली आहे.

मुख्य माहिती

घटक	तपशील
आवृत्ती	99 वे अखिल भारतीय मराठी साहित्य संमेलन
ठिकाण	सातारा, छत्रपती शाहू स्टेडियम
तारखा	जानेवारी 2026 (अधिकृत कार्यक्रमपत्रिका जाहीर होणे प्रलंबित)
अध्यक्ष	विश्वास पाटील
स्वागताध्यक्ष	श्रीमंत छत्रपती शिवेंद्रसिंहराजे भोसले
आयोजक संस्था	अखिल भारतीय मराठी साहित्य महामंडळ; संयोजन: महाराष्ट्र साहित्य परिषद (शाहूपुरी शाखा), मावळा फाउंडेशन
वैशिष्ट्ये	मुख्य व उपमंडप, ग्रंथ-प्रदर्शन, कवी-संमेलन, गझल कट्टा, परिसंवाद, सांस्कृतिक कार्यक्रम
पार्श्वभूमी	साताराला यापूर्वी 1905, 1962, 1993 मध्ये संमेलने; हे सातारालातील चौथे संमेलन

- 99 वे संमेलन: सातारा; अध्यक्ष — विश्वास पाटील; स्वागताध्यक्ष — छत्रपती शिवेंद्रसिंहराजे भोसले.
- स्थळ: छत्रपती शाहू स्टेडियम; संयोजन — मसाप (शाहूपुरी शाखा) व मावळा फाउंडेशन.
- कालावधी: जानेवारी 2026 प्रस्तावित; साताराला हे चौथे संमेलन.



- भारतातील पहिली बांबू-आधारित बायोरीफायनरी **आसाम** राज्यात उभारली जात आहे.
- नुकतेच महाराष्ट्र राज्यात **७९ ठिकाणी** ठिकाणी शेतकरी भवन उभारण्यासाठी राज्यमंत्रिमंडळाने मंजूरी दिली आहे.
- **पहिला** अंध महिला **टी-20 विश्वचषक** क्रिकेट भारत देशात आयोजित केला जात आहे.

- भारतातील 'सर्वात मोठा हरित अमोनिया प्रकल्प' **ओडिसा** राज्यात बांधला जाणार आहे.
- अलीकडेच **उदयपूर** शहराला रामसर वेटलँड सिटी म्हणून मान्यता देण्यात आली आहे.
- अलीकडेच **भारत** देशाने **AdFalcivax** पहिली स्वदेशी मलेरिया लस विकसित करण्याची घोषणा केली आहे.

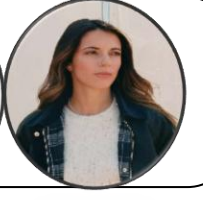
- डॉ. मनमोहन सिंग यांना मरणोत्तर **पी.व्ही. नरसिंहराव** पुरस्काराने सन्मानित करण्यात आले आहे.



- पी.डी. पाटील महाराष्ट्रभूषण पुरस्काराने **बाबा कल्याणी** यांना सन्मानित करण्यात आले.
- **गजानन भास्कर मेहेंदळे** यांचे निधन झाले ते **ज्येष्ठ इतिहास संशोधक** आणि **शिवचरित्रकार** होते.
- आशियातील पहिल्या रेल्वे चालक **सुरेखा यादव** आहेत ज्या सेवेतून नुकत्याच निवृत्त झाल्या आहेत.
- **डॉ. हेमा साने** यांचे नुकतेच निधन झाले आहे त्या **वनस्पतीशास्त्रज्ञ** होत्या.
- **तमिळनाडू** महिला बचत गट सदस्यांना ओळखपत्र देणारे भारतातील पहिले राज्य बनले आहे.
- 2023 चा 55 वा दादासाहेब फाळके पुरस्कार अभिनेता **मोहनलाल** जाहीर झाला आहे.
- २०२६ च्या ऑस्करसाठी भारताकडून **होमबाऊंड** चित्रपटाची निवड करण्यात आली.
- मुंबई मराठी साहित्य संघाच्या अध्यक्षपदी **डॉ. उषा तांबे** यांची निवड झाली आहे.
- नुकतेच ब्रिटन, कॅनडा आणि ऑस्ट्रेलिया या देशांनी **पॅलेस्टाईन** देशाला स्वतंत्र देश म्हणून मान्यता दिली आहे.
- केंद्रीय औद्योगिक सुरक्षा दल (CISF) चे नवीन महासंचालक पदी **प्रवीर रंजन** नियुक्ती करण्यात आली.



- पुरुषांचा बॅलन डी'ओर 2025 पुरस्कार **उस्माने डेम्बेले** जिंकला आहे.
- महिलांचा बॅलन डी'ओर 2025 पुरस्कार **एटाना बोनमाटी** जिंकला आहे.



- जागतिक अॅथलेटिक्स चॅम्पियनशिप 2025 मध्ये **सिडनी मॅकलॉघलिन-लेव्होनने** महिलांच्या 400 मीटर शर्यतीत सुवर्णपदक पदक पटकावले.
- आंतरराष्ट्रीय तांदूळ परिषद 2025 चे आयोजन **भारत** देशात करण्यात आले आहे.
- 71 व्या राष्ट्रीय चित्रपट सोहळ्यात सर्वोत्कृष्ट अभिनेत्याचा पुरस्कार **विक्रम मेस्सी** आणि **शाहरुख खान**
- मिळाला आहे.
- 2025 चा आंतरराष्ट्रीय जल पुरस्कार डॉ. **हिमांशू कुलकर्णी** यांना मिळाला आहे.

“महाराष्ट्र मुख्यमंत्री विद्यार्थी विज्ञान वारी योजना ”

मुख्यमंत्री विद्यार्थी विज्ञान वारी ही महाराष्ट्र शासनाची शालेय विज्ञान-प्रकल्प स्पर्धामधील निवडक विद्यार्थ्यांसाठी बहु-स्तरीय शैक्षणिक प्रवास योजना आहे, ज्यात तालुका आणि जिल्हा स्तरानंतर दरवर्षी राज्यस्तरीय **51 विद्यार्थ्यांना** NASA शैक्षणिक दौऱ्यावर पाठवण्याचा प्रस्ताव आहे. ही योजना जून 2025 मध्ये तत्त्वतः मान्य करण्यात आली असून अंतिम निधी-मंजूरीनंतर अंमलबजावणी सुरू होणार आहे.

विद्यार्थ्यांमध्ये विज्ञान-तंत्रज्ञानाबद्दलची जिज्ञासा, संशोधनदृष्टी आणि करिअर-आकांक्षा वाढवणे हा या योजनेचा मुख्य हेतू आहे. ग्रामीण भागातील जिल्हा परिषद शाळांतील विद्यार्थ्यांपर्यंत उच्च दर्जाचे विज्ञान-अनुभव पोहोचवणे हा विशेष फोकस आहे.

प्रमुख तरतुदी

- तालुका स्तर: शीर्ष 21 प्रकल्पांतील विद्यार्थ्यांना जवळच्या विज्ञान केंद्राला भेट.
- जिल्हा स्तर: शीर्ष 51 प्रकल्पांतील विद्यार्थ्यांना बेंगळुरू येथील ISRO मुख्यालय भेट.
- राज्य स्तर: शीर्ष 51 विद्यार्थ्यांना NASA चा शैक्षणिक दौरा; सोबत अंदाजे 4 शिक्षक, एकूण सुमारे 55 जणांचा गट.
- राज्यस्तरीय प्रथम क्रमांकाच्या प्रकल्पासाठी रोख पारितोषिक 5,000 रुपयांवरून 51,000 रुपये इतके वाढविण्यात आले आहे.



निवड प्रक्रिया

शालेय शिक्षण विभाग आयोजित विज्ञान-प्रकल्प स्पर्धा तालुका → जिल्हा → राज्य या अनुक्रमे टप्प्यांत पार पडतात आणि प्रत्येक टप्प्यावर गुणवत्तेनुसार पुढील स्तरासाठी निवड होते. राज्यस्तरीय अंतिम 51 विद्यार्थ्यांची NASA दौऱ्यासाठी निवड केली जाते, ज्यायोगे प्रतिभावान पण स्पर्धेत प्रथम न येणाऱ्या विद्यार्थ्यांनाही संधी मिळावी हा उद्देश साधला जातो.

निधी व अंमलबजावणी

देशांतर्गत (विज्ञान केंद्र/ISRO) भेटीसाठीचा खर्च जिल्हा नियोजन व विकास परिषद (DPDC) कडून, तर NASA दौऱ्यासाठी राज्यस्तरीय निधी-मंजुरीनंतर खर्च केला जाणार आहे. NASA दौऱ्याचा एकूण अंदाजित खर्च सुमारे 3 कोटी रुपये असून अंतिम आर्थिक मंजुरीनंतर नियोजन जाहीर केले जाईल.

वर्तमान स्थिती

जून 2025 मध्ये तत्त्वतः मान्यता देण्यात आली असून शालेय शिक्षण राज्यमंत्री पंकज भोयर यांनी लवकर अंमलबजावणीबाबत माहिती दिली आहे. काही स्थानिक वृत्तांत 151 विद्यार्थ्यांना NASA ला नेण्याचा उल्लेख आढळतो; तथापि बहुतेक अधिकृत/मुख्य अहवालांमध्ये 51 विद्यार्थ्यांचा वार्षिक आकडा दिलेला आहे, आणि अंतिम शासकीय अधिसूचना/GR जाहीर झाल्यावर आकडे निश्चित होतील.



FAQ

- दरवर्षी किती विद्यार्थी NASA ला: प्रस्तावित 51 विद्यार्थी (राज्यस्तर अंतिम निवड).
- कोण आयोजित करणार: शालेय शिक्षण विभाग, महाराष्ट्र.
- देशांतर्गत भेटी: विज्ञान केंद्र (तालुका स्तर), ISRO बेंगळुरू (जिल्हा स्तर).
- खर्च कोण उचलेल: DPDC (देशांतर्गत टप्पे) आणि राज्य निधी (NASA दौरा) मंजुरीनुसार

- राज्यात 75 नमो पर्यटन माहिती सुविधा केंद्रे उभारली जाणार आहेत.
- आशिया कप 2025 चा अंतिम सामना भारत आणि पाकिस्तान या दोन देशादरम्यान झाला.
- परदेशी गुंतवणुकीत देशात महाराष्ट्र राज्य पहिल्या क्रमांकावर आहे.
- देशातील एकूण गुंतवणुकीत (39 - 40% टक्के) गुंतवणूक महाराष्ट्र राज्यात झाली.
- व्हाट्सअप द्वारे प्रशासन सेवा सुरू करणारे देशातील पहिले राज्य आंध्र प्रदेश बनले आहे.
- शून्य माता मृत्युदर गाठणारा पहिला केंद्रशासित प्रदेश पुदुच्चेरी ठरलेला आहे.
- 2025 चा प्रतिष्ठित पहिला डायबिटीज ग्लोबल इम्पॅक्ट प्रॉजिक्ट डॉ. व्ही. मोहन यांना देण्यात आला आहे.



रामसर स्थळ

रामसर स्थळे म्हणजे आंतरराष्ट्रीय महत्वाच्या पाणथळ जागा असून त्यांचे संरक्षण व शाश्वत उपयोगासाठी 1971 च्या Ramsar Convention अंतर्गत नामांकन केले जाते. सप्टेंबर 2025 पर्यंत भारतात अशा 93 स्थळांची नोंद आहे आणि दक्षिण आशियात भारत सर्वाधिक रामसर स्थळे असलेला देश आहे.

थोडक्यात स्पष्टीकरण

- रामसर कराराचा उद्देश आर्द्रभूमींचे जतन, जैवविविधतेचे संरक्षण, पूर-नियंत्रण, जलशुद्धी व हवामान नियमनातील योगदान सुरक्षित ठेवणे हा आहे.
- भारत 1982 पासून कराराचा सदस्य असून स्थळांची यादी केंद्र व राज्यांच्या शिफारशीवर जागतिक रामसर सचिवालय मान्य करते.

भारत स्थिती (2025)

- एकूण स्थळे: 93; एकत्रित क्षेत्रफळ अंदाजे 13,60,719 हेक्टर इतके नोंदवले गेले आहे.
- 2025 मधील नव्या भर: राजस्थानातील खीचन (फलोदी) आणि मेनार (उदयपूर) 4 जून 2025 रोजी समाविष्ट.
- 31 जानेवारी 2025 रोजी 4 नवीन स्थळे जाहीर — सक्करकोट्टई व थेर्थंगल (तामिळनाडू), खेचोपलरी (सिक्कीम), उधवा तलाव (झारखंड); यानंतर तामिळनाडू 20 स्थळांसह अब्बल राज्य ठरले.

राज्यनिहाय संक्षिप्त यादी

राज्य	संख्या
तामिळनाडू	20 (31 जानेवारी 2025 नंतर)
उत्तर प्रदेश	10
पंजाब	6
जम्मू व काश्मीर (केंद्रशासित प्रदेश)	5
मध्य प्रदेश	5
राजस्थान	6 पर्यंत वाढ — खीचन व मेनार जोडल्यावर
महाराष्ट्र	3

महाराष्ट्रातील स्थळे

- थाणे क्रीक फ्लेमिंगो अभयारण्य.
- लोणार तलाव (जिओ-मरीन सोडा लेक).
- नांदूर मध्यमेश्वर पक्षी अभयारण्य.



सर्वात मोठे/लहान/जुने (भारत)

- सर्वात मोठे: सुंदरबन आर्द्रभूमी, पश्चिम बंगाल — 4230 किमी².
- सर्वात लहान: रेणुका वेटलँड, हिमाचल प्रदेश — 0.2 किमी².
- सर्वात जुने: चिल्का तलाव, ओडिशा — ऑक्टोबर 1981 पासून.

मॉन्ट्रॉ रेकॉर्ड (भारत)

- केवळादेव राष्ट्रीय उद्यान, राजस्थान — स्थिती सुधार आवश्यक म्हणून विशेष नोंद.
- लोकतक तलाव, मणिपूर — परिसंस्थेवर ताण नोंदवलेला म्हणून समावेश.

2025 मधील नव्या भरांची झटपट यादी

- सक्करकोट्टई पक्षी अभयारण्य (तामिळनाडू) आणि थेर्थगल पक्षी अभयारण्य (तामिळनाडू).
- खेचोपलरी आर्द्रभूमी (सिक्कीम) आणि उधवा तलाव (झारखंड) — अनुक्रमे राज्यांची पहिली रामसर स्थळे.
- खीचन (फलोदी) आणि मेनार (उदयपूर), राजस्थान — जागतिक पर्यावरण दिनाच्या पूर्वसंध्येला घोषित.

- नुकतेच " गोकुळ जलाशय - बक्सर जिल्हा (448 हेक्टर) " आणि " उदयपूर सरोवर - पश्चिम चंपारण जिल्हा (319 हेक्टर) " या दोन ठिकाणांचा रामसर स्थळात समावेश झाला आहे ते बिहार राज्यात आहे.



स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन केंद्र

ध्येयवेड्या स्पर्धकांना समर्पित .. 🚩



दिनविशेष

तारीख	दिनविशेष
2 सप्टेंबर	आदित्य L1 मिशन लॉन्च
5 सप्टेंबर	शिक्षक दिन (भारत)
8 सप्टेंबर	आंतरराष्ट्रीय साक्षरता दिवस
10 सप्टेंबर	जागतिक आत्महत्या प्रतिबंध दिन
12 सप्टेंबर	जागतिक प्रथमोपचार दिन
14 सप्टेंबर	हिंदी दिवस (भारत)
15 सप्टेंबर	आंतरराष्ट्रीय लोकशाही दिन
15 सप्टेंबर	राष्ट्रीय अभियंता दिवस
16 सप्टेंबर	जागतिक ओझोन दिवस
17 सप्टेंबर	जागतिक रुग्ण सुरक्षा दिवस
18 सप्टेंबर	जागतिक बांबू दिन
18 सप्टेंबर	आंतरराष्ट्रीय समान वेतन दिन
21 सप्टेंबर	आंतरराष्ट्रीय शांतता दिवस
21 सप्टेंबर	जागतिक अल्झायमर दिवस
22 सप्टेंबर	जागतिक गेंडा दिवस
22 सप्टेंबर	जागतिक कार-मुक्त दिवस
23 सप्टेंबर	सांकेतिक भाषांचा आंतरराष्ट्रीय दिवस
25 सप्टेंबर	जागतिक फार्मासिस्ट दिन
26 सप्टेंबर	जागतिक पर्यावरण आरोग्य दिन
27 सप्टेंबर	जागतिक पर्यटन दिन
28 सप्टेंबर	भगतसिंग जयंती
29 सप्टेंबर	जागतिक हृदय दिन
30 सप्टेंबर	आंतरराष्ट्रीय अनुवाद दिन
30 सप्टेंबर	आंतरराष्ट्रीय निंदा हक्क दिन

मराठी व्याकरण
कमी वेळात जास्त सराव...

महत्वाचे अभ्यास घटक

- भाषेची ओळख
- अभ्यासाची सुटवात
- अभ्यास कसा करावा
- संपूर्ण मराठी व्याकरण
- सराव पेपर

7709043437 / 7720039454

इंग्रजी व्याकरण
यक्षाची गुरुकिल्ली...

महत्वाचे अभ्यास घटक

- Vocabulary
- sentence tense
- one word for group
- similar words
- voice

7709043437 / 7720039454

स्पर्धा परिक्षा वन-लाईनर ठोकळा

- सर्व विषय - सामान्य ज्ञान घटक
- झालेले प्रश्न / संभाव्य प्रश्न
- 40 मार्क ची फूल तयारी
- तीन भागात वर्गीकरण
- मोफत सराव पेपर

7709043437 / 7720039454

यात तुम्हाला मिळणार... !!

Scan & pay >



1. कोणत्याही एका विषयाची नोट्स किंमत = ४९ रुपये /-
2. कोणताही तीन विषयांच्या नोट्स = ९९ रुपये /-
3. सर्व नोट्स एकत्र घेतल्यास = १९९ रुपये /-

मोफत [चालू घडामोडी मासिक चालू महिना]

(पैसे पाठवल्या नंतर +917720039454 या नंबर वर स्क्रीनशॉट पाठवा)

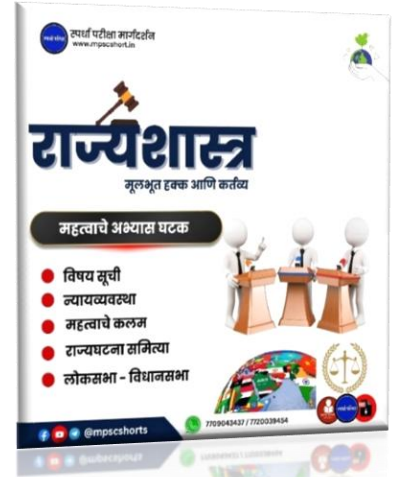
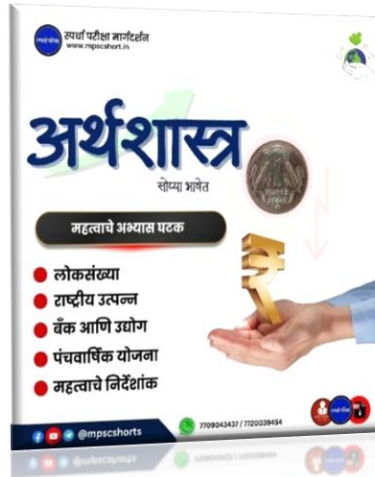
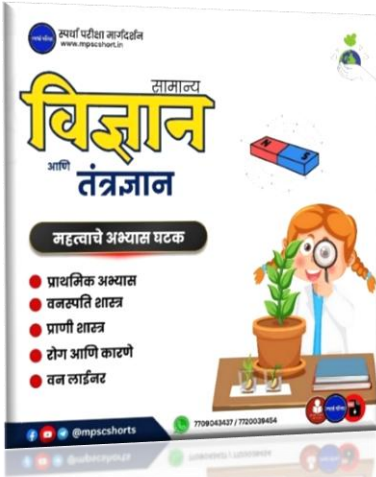
www.mpscshort.in

([Teligram](#) चैनल जॉइन करा आणि मिळवा सर्व स्पर्धा परीक्षा अपडेट मोफत [@mpscshorts](#))

© All right reserved @mpscshorts – 2025 (education perpose only don't violate copyright Act)

#Udyam registration number - MH-25-0036092

Contact@mpscshort.in / +917720039454



@Mpscshorts

www.mpscshort.in

Page | 14